

Υπόθεση C-693/19

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

13 Σεπτεμβρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Tribunale di Milano (πρωτοδικείο Μιλάνου, Ιταλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

10 Αυγούστου 2019

Επισπεύδουσες την εκτέλεση:

Project SPV Project 1503 SRL

Dobank SpA

Καθού:

ΥΒ

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Διαδικασία εκτελέσεως - Κατάσχεση

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των άρθρων 6 και 7 της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29).

Προδικαστικό ερώτημα

Αντίκειται στα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ και στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης —και εάν ναι,

υπό ποιους όρους—εθνικό σύστημα όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, το οποίο εμποδίζει το δικαστήριο της εκτελέσεως να προβεί σε έλεγχο ουσίας ενός δικαστικού εκτελεστού τίτλου που έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου και το οποίο εμποδίζει το δικαστήριο αυτό να παρακάμψει το έμμεσο (εκτεινόμενο επί παρεμπιπτόντων ζητημάτων) δεδικασμένο, σε περίπτωση που ο καταναλωτής έχει εκδηλώσει τη βούλησή του να επικαλεστεί τον καταχρηστικό χαρακτήρα της ρήτρας που περιλαμβάνεται στη σύμβαση βάσει της οποίας εκδόθηκε ο εκτελεστός τίτλος;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ

Οδηγία 93/13/ΕΟΚ

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Νομοθετικό διάταγμα 206 της 6ης Σεπτεμβρίου 2005 (γνωστό ως «κώδικας προστασίας του καταναλωτή») ιδίως άρθρο 33, παράγραφος 1 και παράγραφος 2, στοιχείο f:

«1. Σε σύμβαση μεταξύ καταναλωτή και επαγγελματία, ρήτρες οι οποίες, παρά την καλή πίστη, δημιουργούν εις βάρος του καταναλωτή σημαντική ανισορροπία όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση θεωρούνται καταχρηστικές.

2. Τεκμαίρονται, μέχρι αποδείξεως του εναντίου, ως καταχρηστικές οι ρήτρες που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα να:

(...)

στ) υποχρεώνουν τον καταναλωτή, σε περίπτωση μη εκπλήρωσεως ή υπερημερίας ως προς την εκπλήρωση της υποχρεώσεώς του, να καταβάλει προδήλως υπέρμετρο χρηματικό ποσό ως αποζημίωση, ποινική ρήτρα ή άλλη αντίστοιχη ρήτρα (...).»

καθώς και άρθρο 36:

«1. Οι ρήτρες που κρίνονται καταχρηστικές κατά την έννοια των άρθρων 33 και 34 είναι άκυρες, ενώ η σύμβαση εξακολουθεί να ισχύει κατά τα λοιπά.

(...)

3. Οι ρήτρες είναι άκυρες μόνον καθ' ό μέρος τούτο ωφελεί τον καταναλωτή, η δε ακυρότητά τους μπορεί να διαπιστωθεί αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο.»

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Ο καθού YB συνήψε διάφορες συμβάσεις δανείου συνολικού ύψους 18 200 ευρώ με τη Findomit Bank SpA, η οποία εκχώρησε τις δανειακές απαιτήσεις της στην Activa Factor Spa. Αυτή, με τη σειρά της, εκχώρησε τις εν λόγω απαιτήσεις στην επισπεύδουσα την εκτέλεση SPV Project 1503 srl (στο εξής: SPV).
- 2 Οι εν λόγω δανειακές συμβάσεις περιείχαν ρήτρες που προέβλεπαν την κατάπτωση ποινικής ρήτρας και την έναρξη τόκων υπερημερίας σε περίπτωση υπερημερίας ως προς την εκπλήρωση της υποχρέωσης αποπληρωμής του δανείου.
- 3 Βάσει των εν λόγω ρητρών, η SPV επέδωσε στον YB διαταγή πληρωμής, κατά της οποίας ο οφειλέτης δεν άσκησε ανακοπή και η οποία, ως εκ τούτου, απέκτησε ισχύ δεδικασμένου. Στη συνέχεια, η SPV επέδωσε στον YB έγγραφο κατάσχεσης όσον αφορά τις αξιώσεις που είχε ο YB έναντι ορισμένων τραπεζών. Στο επιδοθέν κατασχετήριο έγγραφο αναγράφεται ποσό 31 332 ευρώ.
- 4 Το ποσό αυτό αναλύεται ως εξής: ποσό 16 290,52 ευρώ ως «κεφάλαιο που ορίζεται στη διαταγή [πληρωμής]», ποσό 13 539,27 ευρώ ως «τόκοι που ορίζονται στη διαταγή [πληρωμής]», ενώ το υπόλοιπο ποσό αφορά έξοδα και αποζημιώσεις.
- 5 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η SPV διευκρίνισε ότι η απαίτησή της ανέρχεται στο ποσό των 34 479,25 ευρώ.
- 6 Στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτέλεσεως, το αιτούν δικαστήριο διαπίστωσε ότι η ρήτρα επιτοκίου υπερημερίας (σε ετήσια βάση, άνω του 14 %) μπορεί να κριθεί καταχρηστική και κάλεσε τον οφειλέτη να δηλώσει εάν τυχόν επιθυμεί να επικαλεστεί τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών περί τόκων υπερημερίας, το οποίο ενδεχομένως θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του ποσού της απαιτήσεως της SPV.

Ουσιώδη επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 7 Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας κατασχέσεως, ο YB δήλωσε ότι είχε την πρόθεση να επικαλεστεί τον καταχρηστικό χαρακτήρα της ρήτρας περί τόκων υπερημερίας. Στηριζόμενο την απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 2010 στην υπόθεση C-137/08, VB Pénzügyi Lízing Zrt. (ECLI:EU:C:2010:659), το αιτούν δικαστήριο παρέπεμψε συνεπώς στην εξουσία του να διεξαγάγει αυτεπαγγέλτως αποδείξεις προκειμένου να εξετάσει τον τυχόν καταχρηστικό χαρακτήρα της ρήτρας περί του καθορισμού του επιτοκίου υπερημερίας.
- 8 Η SPV αντέτεινε ότι δεν μπορεί να παρακαμφθεί η ισχύς του δεδικασμένου που δημιουργείται με τη διαταγή πληρωμής, κατά το μέτρο που το δεδικασμένο εξυπηρετεί την ανάγκη εγγυήσεως της ασφάλειας δικαίου. Επιπλέον, προέβαλε

επικουρικώς ότι ο ΥΒ φέρει το βάρος αποδείξεως του καταχρηστικού χαρακτήρα της ρήτηρας, ενώ επίσης επισήμανε ότι οι συμφωνηθέντες τόκοι υπερημερίας δεν έχουν τοκογλυφικό χαρακτήρα.

Συνοπτική παράθεση του σκεπτικού της απόφασεως περί παραπομπής

- 9 Σύμφωνα με τη νομολογία του Corte di cassazione (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), το δεδικασμένο δεν καλύπτει μόνον το ρητό διατακτικό της αποφάσεως, αλλά επίσης και τους λόγους που συνιστούν, έστω και εμμέσως, την λογική νομική βάση της. Η εν λόγω προσέγγιση ισχύει και όσον αφορά τη διαταγή πληρωμής χρηματικού ποσού, η οποία, εφόσον δεν έχει ασκηθεί ανακοπή, αποκτά ισχύ δεδικασμένου όχι μόνο ως προς την επίδικη απαίτηση αλλά επίσης όσον αφορά τη βάση της, με αποτέλεσμα να μην καθίσταται δυνατή η περαιτέρω εξέταση των λόγων που προβλήθηκαν προς στήριξη της σχετικής αιτήσεως.
- 10 Η εν λόγω νομολογιακή προελεύσεως αρχή, η οποία αποκαλείται «έμμεσο δεδικασμένο», στηρίζεται στο λογικό επιχείρημα με βάση το οποίο, αν το δικαστήριο αποφαινεται επί συγκεκριμένου ζητήματος, έχει προδήλως αποφανθεί θετικώς ως προς τα λοιπά ζητήματα που πρέπει να θεωρούνται προκαταρκτικά σε σχέση με εκείνο για το οποίο εξέδωσε ρητή απόφαση.
- 11 Επομένως, μετά την έκδοση της διαταγής πληρωμής, ο δανειστής, αφότου προβεί στην επίδοση της επιταγής προς εκτέλεση, δύναται να επισπεύσει διαδικασία κατασχέσεως επιδίδοντας το σχετικό κατασχετήριο. Συγκεκριμένα μέσω της κατασχέσεως εις χείρας τρίτου, ο δανειστής, βάσει εκτελεστού τίτλου, κατάσχει (μέσω επιδόσεως του κατασχετηρίου) τις απαιτήσεις που έχει ο οφειλέτης έναντι τρίτων.
- 12 Κατά τη νομολογία του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, η διαδικασία κατασχέσεως, σε αντίθεση με την αναγνωριστική αγωγή, «δεν εμφανίζεται ως συνεχής ακολουθία πράξεων που αποσκοπούν στη λήψη μιας μοναδικής τελικής αποφάσεως, αλλά ως μία διαδοχή επιμέρους διαδικασιών, ήτοι ως αυτοτελής σειρά πράξεων που έχουν ως αντικείμενο τη λήψη διάφορων διαδοχικών αποφάσεων». Πράγματι, στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτελέσεως, ο δικαστής ασκεί καθοδηγητική εξουσία «η οποία περιορίζεται στη διεύθυνση της διαδικασίας εκτελέσεως για την νομότυπη εκτέλεση των πράξεών της σύμφωνα με τα κριτήρια της ταχύτητας και της σκοπιμότητας». Ως εκ τούτου, αποκλείεται η άσκηση δικαιοδοτικής εξουσίας στο πλαίσιο αυτό.
- 13 Όσον αφορά τις εξουσίες που μπορούν να ασκηθούν αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο της εκτελέσεως, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει επιπροσθέτως ότι η ύπαρξη έγκυρου εκτελεστού τίτλου συνιστά προϋπόθεση της εκτελέσεως. Ως εκ τούτου, ο εκτελεστός τίτλος πρέπει να παραμένει έγκυρος καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας κατασχέσεως, η οποία κηρύσσεται απαράδεκτη εάν εκλείψει ο εν λόγω τίτλος. Συνεπώς, το δικαστήριο της εκτελέσεως έχει τόσο την εξουσία όσο και το καθήκον να επαληθεύει την ύπαρξη του εκτελεστού τίτλου τόσο στην αρχή

όσο και καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας εκτελέσεως και οφείλει να διακόψει τη διαδικασία εάν ο τίτλος αυτός εκλείπει. Ωστόσο, η εξουσία αυτεπάγγελτης εξετάσεως του δικαστηρίου της εκτελέσεως περιορίζεται στο ζήτημα της υπάρξεως εκτελεστού τίτλου και δεν μπορεί να επεκταθεί στο «ουσιώδες περιεχόμενο» του εκτελεστού τίτλου.

- 14 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι, στο πλαίσιο της κατασχέσεως απαιτήσεων, ο τρίτος (ήτοι ο οφειλέτης του οφειλέτη που υπόκειται σε αναγκαστική εκτέλεση) καθίσταται, αρχής γενομένης από την επίδοση του κατασχετηρίου, θεματοφύλακας των οφειλόμενων από αυτόν ποσών εντός των ορίων του ποσού της απαιτήσεως που αναγράφεται στην επιταγή προς εκτέλεση και υποχρεούται να ενημερώνει τον δανειστή «σχετικά με τα πράγματα ή το ποσό τα οποία οφείλει ή έχει στην κατοχή του καθώς και σχετικά με το πότε πρέπει να προβεί στην πληρωμή ή στην παράδοσή τους» (άρθρο 547, παράγραφος 1, του κώδικα πολιτικής δικονομίας).
- 15 Τέλος, στο στάδιο στο οποίο ευρίσκεται η κύρια δίκη, το δικαστήριο της εκτελέσεως έχει την εξουσία να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, εκτός από την ύπαρξη του εκτελεστού τίτλου, το ζήτημα της ορθής αποτιμήσεως της απαιτήσεως, αλλά δεν έχει τη δυνατότητα να ελέγξει την ουσία του τίτλου.
- 16 Το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει, στη συνέχεια, τη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία «το σύστημα προστασίας που εγκαθιδρύει η οδηγία εδράζεται στην αντίληψη ότι ο καταναλωτής τελεί σε υποδεέστερη κατάσταση έναντι του επαγγελματία, όσον αφορά τόσο την εξουσία διαπραγματεύσεως όσο και το επίπεδο πληροφόρησης, κατάσταση η οποία τον υποχρεώνει να προσχωρήσει στους όρους που έχει καταρτίσει εκ των προτέρων ο επαγγελματίας, αδυνατώντας να επηρεάσει το περιεχόμενό τους» και «[ο] σκοπός τον οποίο επιδιώκει το άρθρο 6 της οδηγίας [93/13], το οποίο επιβάλλει στα κράτη μέλη να προβλέπουν ότι οι καταχρηστικές ρήτρες δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές, δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί αν οι καταναλωτές ήταν υποχρεωμένοι να επικαλούνται οι ίδιοι τον καταχρηστικό χαρακτήρα τέτοιων διατάξεων. Σε διαφορές που αφορούν συχνά περιορισμένα ποσά, η αμοιβή δικηγόρου ενδέχεται να υπερβαίνει το διακυβευόμενο συμφέρον, πράγμα το οποίο μπορεί να αποθαρρύνει τον καταναλωτή να αμυνθεί κατά της εφαρμογής μιας καταχρηστικής ρήτρας. Είναι μεν αληθές ότι, σε αρκετά κράτη μέλη, οι δικονομικοί κανόνες επιτρέπουν σε τέτοιες διαφορές στους ιδιώτες να αναλαμβάνουν οι ίδιοι την υπεράσπισή τους· ωστόσο, υφίσταται μη αμελητέος κίνδυνος να μην προβάλλει ο καταναλωτής, μεταξύ άλλων λόγω άγνοιας, τον καταχρηστικό χαρακτήρα της ρήτρας που επικαλείται κατ' αυτού ο αντίδικός του. Συνεπώς, η αποτελεσματική προστασία του καταναλωτή μπορεί να επιτευχθεί μόνον εάν αναγνωριστεί στο εθνικό δικαστήριο η δυνατότητα να εκτιμά αυτεπαγγέλτως τις ρήτρες αυτές» (απόφαση της 27ης Ιουνίου 2000, *Océano Grupo Editorial και Salvat Editores*, C-240/98 έως C-244/98, EU:C:2000:346, σκέψεις 25 και 26).
- 17 Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του αιτούντος δικαστηρίου, αυτό που στην απόφαση *Océano* χαρακτηριζόταν ως απλή δυνατότητα του δικαστηρίου, με την

απόφαση της 4ης Ιουνίου 2009 στην υπόθεση C-243/08, Pannon GSM Zrt (EU:C:2009:350) κατέστη πραγματική υποχρέωση για αυτεπάγγελτη εξέταση του καταχρηστικού χαρακτήρα της ρήτηρας εφόσον το δικαστήριο διαθέτει, σύμφωνα με τη διατύπωση που περιέχεται στη σκέψη 35 της αποφάσεως Pannon, «τα αναγκαία νομικά και πραγματικά στοιχεία» (υπό την επιφύλαξη της ανάγκης εκδήλωσης της βουλήσεως του καταναλωτή να επικαλεστεί τον καταχρηστικό και μη δεσμευτικό χαρακτήρα της ρήτηρας). Η εν λόγω υποχρέωση συνάδει με το καθήκον του δικαστηρίου να διασφαλίσει την πρακτική αποτελεσματικότητα της επιδιωκόμενης με τις διατάξεις της οδηγίας 93/13 προστασίας.

- 18 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το άρθρο 6 παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 αποτελεί «επιτακτικής φύσεως διάταξη, η οποία, λαμβάνοντας υπόψη την υποδεέστερη κατάσταση του ενός των συμβαλλομένων μερών, τείνει να αναπληρώσει την τυπική ισορροπία που εγκαθιδρύει η σύμβαση μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων με πραγματική ισορροπία ικανή να αποκαταστήσει τη μεταξύ τους ισότητα» και ότι «[η] φύση και η σπουδαιότητα του δημόσιου συμφέροντος επί του οποίου εδράζεται η διασφαλιζόμενη υπέρ των καταναλωτών με την οδηγία προστασία δικαιολογούν περαιτέρω το ότι ο εθνικός δικαστής οφείλει να εκτιμά αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα μιας συμβατικής ρήτηρας και, πράττοντας τούτο, να αναπληρώνει την υφιστάμενη μεταξύ του καταναλωτή και του επαγγελματία ανισότητα» (απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2006, C-168/05, Mostaza Claro, EU:C:2006:675, σκέψεις 36 και 38). Η σπουδαιότητα του συμφέροντος που αποτελεί το υπόβαθρο της προβλεπόμενης στην οδηγία 93/13 προστασίας του καταναλωτή επιβεβαιώθηκε μεταγενέστερα και στις αποφάσεις με τις οποίες το Δικαστήριο, υπό το πρίσμα της αρχής της ισοδυναμίας (που περιορίζει —σε συνδυασμό με την αρχή της αποτελεσματικότητας της [εννόμου] προστασίας— την αρχή της δικονομικής αυτονομίας των κρατών μελών), εξομοίωσε το άρθρο 6 της οδηγίας 93/13 με τους εθνικούς κανόνες που αποτελούν, στο πλαίσιο της εσωτερικής έννομης τάξης, κανόνες δημόσιας τάξης (μεταξύ άλλων, απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Δεκεμβρίου 2016, C-154/15, C-307/15 και C-308/15, Gutiérrez Naranjo, EU:C:2016:980, σκέψη 54).
- 19 Στο πλαίσιο αυτό εμπίπτουν, κατά την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου, οι αποφάσεις οι οποίες, κατ' εφαρμογήν της αρχής της ισοδυναμίας ή της αρχής της αποτελεσματικής προστασίας, απονέμουν στο εθνικό δικαστήριο εξουσίες αυτεπάγγελτης διεξαγωγής αποδείξεων (μεταξύ άλλων, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, C-137/08, VB Pénzügyi Lízing Zrt., ECLI:EU:C:2010:659), καθώς και οι αποφάσεις οι οποίες, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, προβλέπουν τη δυνατότητα παραμερισμού του δεδουλευμένου.
- 20 Μεταξύ των τελευταίων, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στην απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 2009, C-40/08, Asturcom, EU:C:2009:615, στην οποία το Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 53, ότι «όταν ο δικαστής που επιλαμβάνεται εκδόσεως απογράφου μιας περιβληθείσας την ισχύ του δεδουλευμένου διαιτητικής αποφάσεως, πρέπει να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, σύμφωνα με τους εσωτερικούς δικονομικούς κανόνες, αν μια ρήτρα διαιτησίας

αντιβαίνει προς τους εθνικούς κανόνες δημοσίας τάξεως, είναι επίσης υποχρεωμένος να εξετάσει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα μιας ρήτρας διαιτησίας έναντι του άρθρου 6 της οδηγίας [93/13]».

- 21 Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι, κατ' εφαρμογήν της αρχής της αποτελεσματικής προστασίας, το ισπανικό δικαστήριο, επιληφθέν της εκδόσεως απογράφου διαιτητικής αποφάσεως η οποία δεν έχει προσβληθεί και έχει εκδοθεί στο πλαίσιο διαδικασίας στην οποία δεν έχει μετάσχει ο καταναλωτής, δεν έχει τη δυνατότητα να εξετάσει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας (εν προκειμένω, της ρήτρας βάσει της οποίας ορίζεται η έδρα του διαιτητικού δικαστηρίου).
- 22 Το αιτούν δικαστήριο τονίζει ότι, στο πλαίσιο της ίδιας υποθέσεως, η γενική εισαγγελέας V. Trstenjak κατέληξε σε διαφορετικό συμπέρασμα, κρίνοντας ότι η αυτεπάγγελτη διαπίστωση εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου ήταν η πλέον σύμφωνη προς τον σκοπό της προστασίας των καταναλωτών που επιδιώκει η οδηγία 93/13 λύση και ότι το ελάττωμα της αδράνειας του καταναλωτή κατά τη διαδικασία κατά το πέρας της οποίας εξεδόθη ο εκτελεστός τίτλος (διαδικασία η οποία άλλωστε δεν είχε διεξαχθεί ενώπιον δικαστή) μπορούσε να θεραπευθεί κατά το στάδιο αναγκαστικής εκτελέσεως δυνάμει του τίτλου αυτού.
- 23 Κατά το αιτούν δικαστήριο, υπάρχει επίσης διαφορά μεταξύ της παρούσας διαδικασίας και της διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Asturcom.
- 24 Ειδικότερα, η διαδικασία που κινήθηκε από την Asturcom συνιστούσε διαδικασία η οποία δεν ήταν κατ' αντιμωλία, κατά το πέρας της οποίας το δικαστήριο, δεδομένης της (φυσικής) απουσίας του οφειλέτη (που είχε ήδη επιδείξει αδράνεια κατά την έκδοση του εκτελεστού τίτλου) διέθετε απλώς την εξουσία εκδόσεως ή μη γενικής διαταγής εκτελέσεως.
- 25 Στην υπό κρίση διαδικασία εκτελέσεως, αντιθέτως, ο οφειλέτης εμφανίστηκε ενώπιον του δικαστηρίου (θέτοντας έτσι τέλος στην αδράνειά του που είχε οδηγήσει στην έκδοση διαταγής πληρωμής με ισχύ δεδικασμένου) και εξέφρασε την βούλησή του να επικαλεστεί τον (ενδεχομένως) καταχρηστικό χαρακτήρα των συμβατικών όρων.
- 26 Με την απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 2016, C-49/14, Finanmadrid, EU:C:2016:9, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι αντίκειται στην αρχή της αποτελεσματικότητας της προστασίας που προβλέπεται από την οδηγία 93/13/ΕΟΚ ισπανικός δικονομικός κανόνας ο οποίος δεν παρέχει τη δυνατότητα να πραγματοποιηθεί, στο πλαίσιο της διαδικασίας εκδόσεως διαταγής πληρωμής ή της διαδικασίας εκτελέσεως της διαταγής πληρωμής, αυτεπάγγελτος έλεγχος του ενδεχομένως καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών της συμβάσεως από την οποία προέκυπτε η οφειλή.
- 27 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το αν, στην υπό κρίση υπόθεση, τόσο η ρήτρα βάσει της οποίας καθορίζεται ο τόκος υπερημερίας υπέρ

του δανειστή όσο και η ρήτρα που προβλέπει, πέραν των τόκων υπερημερίας, ποινική ρήτρα «που ανέρχεται στο 8 %» είναι σύμφωνη με το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο f, του νομοθετικού διατάγματος 206 (και την αντίστοιχη διάταξη της οδηγίας 93/13).

- 28 Από το περιεχόμενο της διαταγής πληρωμής προκύπτει ότι το δικαστήριο που εξέδωσε τη διαταγή αυτή δεν αποφάνθηκε περί του τυχόν καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών αυτών.
- 29 Σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες και νομολογία, δεδομένου ότι ο ΥΒ δεν άσκησε ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής, αυτή απέκτησε ισχύ δεδικασμένου και, μάλιστα, πρέπει να κριθεί ότι ο (μη) καταχρηστικός χαρακτήρας των ρητρών που περιέχονται στη σύμβαση που έχει συναφθεί μεταξύ του δανειστή και του οφειλέτη εμπίπτει πλέον στο πεδίο ισχύος του έμμεσου δεδικασμένου.
- 30 Επομένως, υπό το πρίσμα της αρχής της ισοδυναμίας της προστασίας, το δικαστήριο της εκτελέσεως δεν έχει εξουσία να κρίνει εάν οι ρήτρες της συμβάσεως αυτής είναι καταχρηστικές. Αυτό δεν οφείλεται μόνον στο γεγονός ότι το δικαστήριο της εκτελέσεως δεν μπορεί να διεξαγάγει, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, έλεγχο «ουσίας» του δικαστικού εκτελεστού τίτλου, αλλά επίσης στο ότι ο εν λόγω τίτλος έχει πλέον αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου.
- 31 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί συνεπώς από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν η επιταγή αντικαταστάσεως της τυπικής κατά τη σύμβαση ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του επαγγελματία και του καταναλωτή με μια πραγματική ισορροπία εγγυώμενη τη μεταξύ τους ισότητα επιτρέπει στο δικαστήριο της εκτελέσεως να ενημερώσει τον καταναλωτή (μολονότι αυτός έχει επιδείξει αδράνεια κατά τη διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε ο τελεσίδικος πλέον δικαστικός τίτλος) σχετικά με τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα ρητρών της συμβάσεως, ο οποίος δεν αποκλείστηκε ρητώς με την απόφαση που απέκτησε ισχύ δεδικασμένου και αν, σε περίπτωση εκδηλωθείσας βουλήσεως του καταναλωτή να επικαλεστεί τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών αυτών, το ίδιο δικαστήριο μπορεί να εξετάσει τον καταχρηστικό χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών, παρά την ύπαρξη δεδικασμένου και παρά το γεγονός ότι το δικαστήριο της εκτελέσεως δεν μπορεί να ασκήσει έλεγχο ουσίας επί του δικαστικού εκτελεστού τίτλου.
- 32 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η παράλειψη της δικαστικής εξετάσεως του κατά πόσον οι ρήτρες είναι καταχρηστικές ή όχι μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ελλιπή και ανεπαρκή προστασία του καταναλωτή, ώστε να μην αποτελεί κατάλληλο και αποτελεσματικό μέσο προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών.
- 33 Η πρωτοβουλία του δικαστηρίου να ενημερώσει τον καταναλωτή για την πιθανή παραβίαση κανόνων που έχουν θεσπιστεί υπέρ του ασθενέστερου μέρους δεν συνεπάγεται παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας του δικαστηρίου.

- 34 Το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει την κρίση του Δικαστηρίου βάσει της οποίας η αμεροληψία του δικαστηρίου συναρτάται προς την τήρηση ίσων αποστάσεων «από τους διαδίκους και από τα αντιμαχόμενα συμφέροντά τους σε σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς». Από την άποψη αυτή, η άσκηση των αυτεπάγγελτων εξουσιών εκ μέρους του δικαστηρίου όχι μόνον δεν συνιστά έλλειψη αμεροληψίας του δικαστή, αλλά, αντιθέτως, συνάδει με την ιδέα ότι ο δικαστής δεν είναι αποκλειστικώς και μόνον ο διαιτητής στη διαφορά μεταξύ των διαδίκων αλλά εκπροσωπεί το γενικό συμφέρον της κοινωνίας (πρβλ., απόφαση της 14ης Ιουνίου 2017, C-685/15, *Online Games*, EU:C:2017:452, σκέψεις 61 και 64).
- 35 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο στηρίζει επίσης την αίτησή του όχι μόνον στο προαναφερθέν ζήτημα της αμεροληψίας αλλά επίσης και στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, δεδομένου ότι το Δικαστήριο τόνισε ότι η ως άνω διάταξη συμβάλλει στην «αποτελεσματικότητα των δικαιωμάτων που αντλούν οι πολίτες από την οδηγία 93/13 κατά της χρήσεως καταχρηστικών ρητρών» (απόφαση της 17ης Ιουλίου 2014, C-169/14, *Sánchez Morcillo*, σκέψη 35, EU:C:2014:2099).

ΕΠΙΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ